

6. INDÚSTRIA

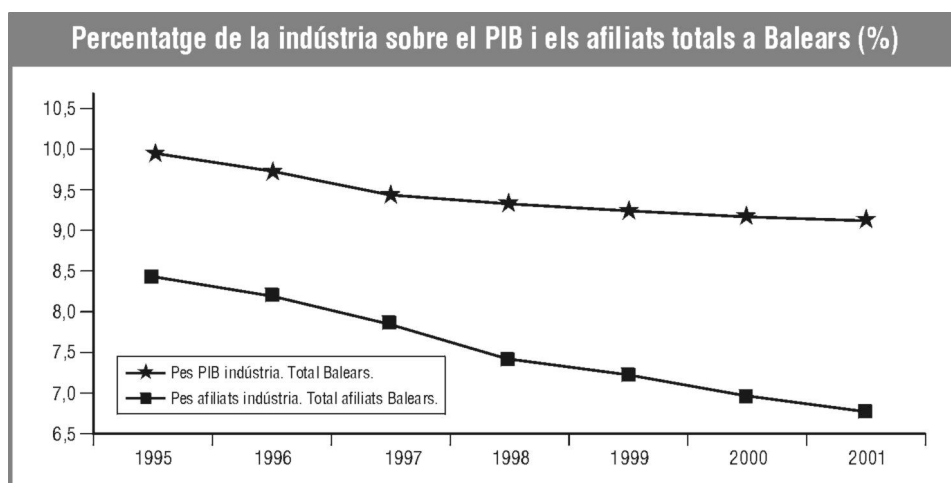
En aquest apartat analitzam l'evolució del sector industrial i el seu desglossament per estructures d'empresa i branques productives: energia, branques lligades al sector de la construcció, branques exportadores i branques de l'alimentació. Finalment, s'hi analitza l'evolució de les expectatives empresarials i la seva influència sobre la inversió.

6.1. INTRODUCCIÓ

El sector industrial representa un 9% de l'economia balear. Es tracta d'un sector important, malgrat la pèrdua any rere any del seu pes sobre el conjunt de l'economia, tal i com s'observa en el gràfic I-16.

Quant a la seva evolució, durant el 2001 s'aprecia que enfront d'una variació del PIB

GRÀFIC I-16.

Font: *Tresoreria de la Seguretat Social i direcció de Programació i Ordenació Econòmica dependent de la Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.*

regional en l'exercici de l'ordre del 3,2%, la previsió de creixement per al sector industrial, segons la Direcció General de Programació i Ordenació Econòmica dependent de la Conselleria d'Hisenda i Pressuposts, és de 2,5% i per al 2002 aquestes previsions són del 2,4% i 2,1% respectivament. Així mateix, l'índex de producció industrial (IPI) relatiu a Balears es xifra prop de l'1% (vegeu quadre I-58) .

L'ocupació d'assalariats per al conjunt regional es va incrementar en l'exercici 2001 un 4,69% de mitjana anual i un 3,63% si consideram la variació entre desembre del 2001 respecte del mateix mes del 2000. Enfront d'aquestes taxes, la variació de l'ocupació d'assalariats en el sector industrial de Balears en l'exercici 2001 es xifra en un 0,80% de mitjana anual i en un 0,03% entre desembre del 2001 i 2000 (vegeu quadre I-59).

També s'observa que, com a la producció, l'ocupació perd importància dins de l'ocupació total ja que per al 2001 el 6,78% dels afiliats a la Seguretat Social pertanyen a la indústria mentre que l'any 1995 aquest percentatge era del 8,45%.

QUADRE I-58.

Índex de producció industrial (IPI), base 1990

	Balears	Espanya	% variació anual	
			Balears	Espanya
1995	94,7	102,9	1,0	4,7
1996	92,5	102,2	-2,3	-0,7
1997	97,4	109,2	5,3	6,8
1998	100,7	115,1	3,4	5,4
1999	105,9	118,1	5,2	2,6
2000	109,7	122,8	3,6	4,0
2001	110,8	121,4	1,0	-1,1

Font: *INE, Producció Industrial.*

QUADRE I-59.

Ocupació assalariada i per compte propi a la indústria a Balears

milers de persones

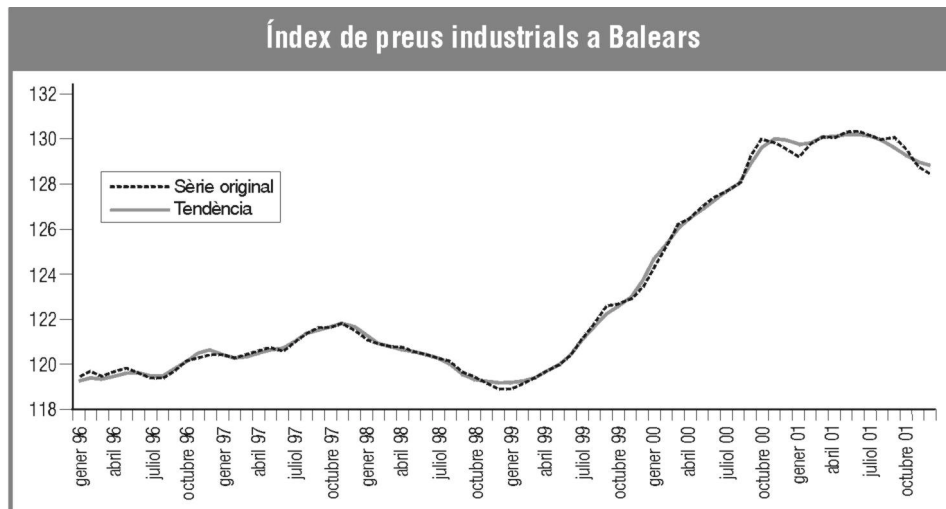
	mitjana anual
1995	23.863
1996	23.871
1997	23.887
1998	24.307
1999	25.260
2000	25.828
2001	26.036

Font: "La indústria a les Illes Balears, una anàlisi estructural i conjuntural" pàg. 82., Elaboració IBAE a partir de les dades elaborades per A. Montserrat, Direcció General d'Economia.

Si retornam al gràfic I-16 podem observar com des del 1995 el percentatge que el PIB industrial representa sobre el PIB total de Balears presenta una suau pèrdua mentre que el comportament de la mateixa sèrie relativa als afiliats cau amb més força. Una possible explicació seria l'ús de més capital a les empreses que, mantenen increments de producció, però redueixen la mà d'obra necessària la qual cosa produeix un increment de la productivitat. Aquest increment de productivitat es pot xifrar prop del 0,26%, i és superior al valor del conjunt de l'arc mediterrani, però se situa per sota d'Espanya (vegeu apartat 4.3.2.).

Quant a l'evolució de l'índex de preus industrials (IPRI) es pot observar el comportament ascendent dels preus industrials, principalment a partir de la segona meitat del 1999 fins a començaments de l'any 2001 (vegeu gràfic I-17).

GRÀFIC I-17.

Font: INE.

És evident que l'alça dels preus industrials repercuteix en una pèrdua de competitivitat, així com, la desacceleració econòmica que es produí al llarg del 2001 explica en bona part l'aturada en el ritme de creixement de l'IPRI.

6.2. EVOLUCIÓ DE LES EMPRESES INDUSTRIALS

Durant el 2001 el nombre d'empreses industrials a Balears va ascendir a 5.327, un 1,62% més que l'any anterior. Els grups de material i equips elèctrics, paper, edició i arts gràfiques i el d'energia foren els que tingueren un dels comportaments més positius en créixer un 8,21%, 7,99% i 7,59% respectivament. Els que no han tingut un bon comportament han estat les indústries del petroli (-4%), la química (-3,17%), la indústria tèxtil (-2,72%) i la fusta i suro (-2,31%) (vegeu quadre I-60).

QAUDRE I-60.

Nombre d'empreses industrials					
	1999	2000	2001	dif.01/00	(%)
Indústries extractores i del petroli	75	75	72	-3	-4,00
Alimentació, begudes i tabac	613	600	613	13	2,17
Indústries tèxtil, confecció, cuir i calçat	624	624	607	-17	-2,72
Fusta i suro	740	735	718	-17	-2,31
Paper, edició, arts gràfiques i reproducció suports gravats	437	463	500	37	7,99
Indústria química	65	63	61	-2	-3,17
Cautxú i matèries plàstiques	38	39	39	0	0,00
Productes minerals no metàl·lics	317	316	331	15	4,75
Metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics	643	676	694	18	2,66
Maquinària i equip mecànic	167	180	185	5	2,78
Material i equip elèctric, electrònic i òptic	136	134	145	11	8,21
Material de transport	445	454	463	9	1,98
Indústries manufactureres diverses	714	725	729	4	0,55
Energia i aigua	156	158	170	12	7,59
Total indústria	5.170	5.242	5.327	85	1,62

Font: INE, Directori Central d'Empreses.

Quant a la grandària, l'empresa industrial a Balears es pot definir com a petita i mitjana, ja que el 49,89% d'empreses no té assalariats i el 44,15% en té entre 1 i 9, mentre que el 5,24% en té entre 10 i 50. La resta es distribueix en percentatges per sota de l'1% (vegeu quadre I-61).

QUADRE I-61.

**Empreses per activitat principal (grups CNAE93)
i estrat d'assalariats, Balears 2001**

	Total	Sense assa- lariats	D'1 a 9 assa- lariats	De 10 a 49 assa- lariats	De 50 a 99 assa- lariats	De 100 a 199 assa- lariats	De 200 a 499 assa- lariats	Més de 500 assa- lariats
	Nombre d'empreses							
10 Extracció i aglomeració d'antracita, hulla, lignit i turba	1	1	-	-	-	-	-	-
11 Extracció de crus de petroli i gas natural; activitats dels serveis relacionats	1	1	-	-	-	-	-	-
13 Extracció de minerals metàl·lics	-	-	-	-	-	-	-	-
14 Extracció de minerals no metàl·lics ni energètics	69	16	38	13	1	1	-	-
15 Indústria de productes alimentaris i begudes	613	142	364	96	9	2	-	-
16 Indústria del tabac	-	-	-	-	-	-	-	-
17 Indústria tèxtil	54	68	79	7	-	-	-	-
18 Indústria de la confecció i de la pel·leteria	180	69	98	13	-	-	-	-
19 Preparació i acabat del cuir; fabricació d'articles de marroquineria i viatge	273	77	112	74	7	3	-	-
20 Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; cistelleria i esparteria	718	267	414	36	1	-	-	-
21 Indústria del paper	23	6	11	5	1	-	-	-
22 Edició, arts gràfiques i reproducció de suports gravats	477	214	223	33	4	2	1	-
23 Coqueries, refinament de petroli i tractament de combustibles nuclears	1	-	1	-	-	-	-	-
24 Indústria química	61	12	39	10	-	-	-	-
25 Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques	39	14	12	13	-	-	-	-
26 Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	331	76	191	62	2	-	-	-
27 Metal·lúrgia	10	-	9	1	-	-	-	-
28 Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equip	684	208	415	60	1	-	-	-
29 Indústria de la construcció de maquinària i equipament mecànic	185	68	98	17	1	-	1	-
30 Fabricació de màquines d'oficina i equips informàtics	9	6	2	1	-	-	-	-
31 Fabricació de maquinària i material elèctric	29	4	20	5	-	-	-	-
32 Fabricació de material electrònic; fabricació d'equipaments i aparells de ràdio, televisió	4	2	2	-	-	-	-	-

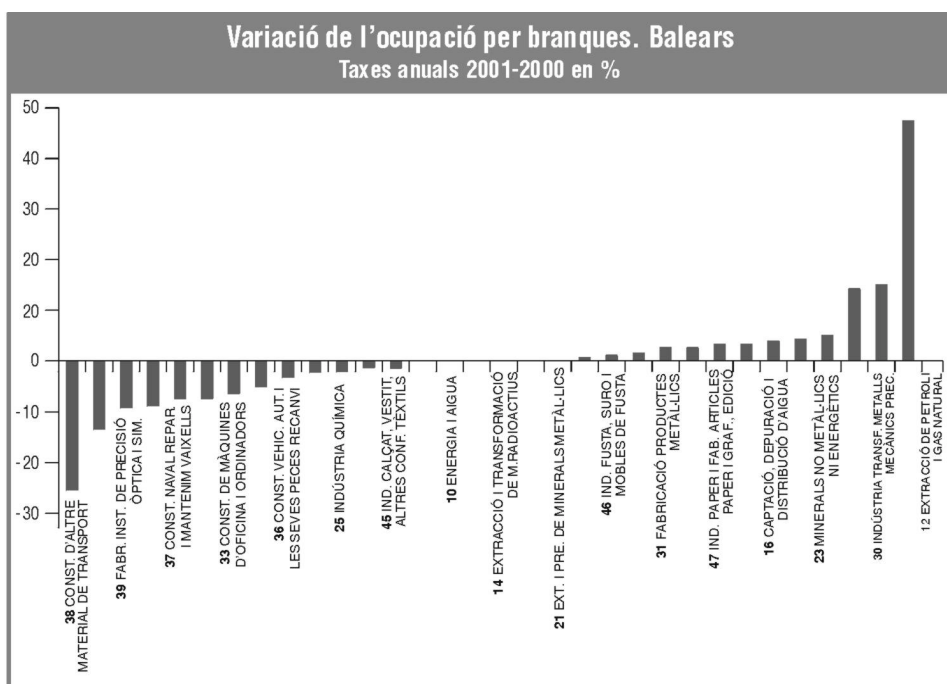
33 Fabricació d'equipaments i instruments medicoquirúrgics, de precisió, òptica i rellotgeria	103	50	51	2	-	-	-	-
34 Fabricació de vehicles de motor, remolques i semiremols	5	1	2	2	-	-	-	-
35 Fabricació d'altre material de transport	458	293	135	27	3	-	-	-
36 Fabricació de mobles; altres indústries manufactureres	727	297	369	59	1	-	1	-
37 Reciclatge	2	-	2	-	-	-	-	-
40 Producció i distribució d'energia elèctrica, gas, vapor i aigua calent	18	2	10	2	1	1	1	1
41 Captació, depuració i distribució d'aigua	152	92	55	4	-	-	-	1

Font: INE, Institut Nacional d'Estadística, DIRCE.

6.3. COMPORTAMENT DE LES BRANQUES INDUSTRIALS

Començarem per fer un repàs de les principals branques industrials en el seu comportament durant el 2001 a través de l'anàlisi de l'ocupació (vegeu quadre I-62 i gràfic I-18).

GRÀFIC I-18.

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

En termes agregats, el 2001 l'ocupació assalariada i per compte propi s'ha mantengut pràcticament constant respecte de l'any 2000 amb un creixement del 0,2%. Com a principals branques industrials per sobre dels 1.000 ocupats destaquen les taxes positives de creixement de l'ocupació a la construcció de maquinària i equipament mecànic (4,1%) amb 55 llocs de feina, a les indústries minerals no metàl·lics (3,2%) amb 83 nous llocs de feina, a la indústria del paper (3,1%) amb 77 llocs de feina i a la fabricació productes metàl·lics (2,5%) amb 170 nous llocs de feina.

Quant a taxes negatives entre els principals grups destaquen les caigudes de l'energia elèctrica, gas, vapor i aigua calent (-9,2%) amb 152 llocs de feina menys, altres indústries manufactureres (-5,2%) amb 73 llocs de feina menys, la indústria de productes alimentaris, begudes i tabac (-2,2%) amb 87 llocs de feina menys i el calçat i vestit (-1,4%) amb 45 llocs de feina menys.

QUADRE I-62.

Ocupació assalariada i per compte propi a les Illes Balears. Mitjana anual

	2000			2001			Var. % 01/00
	Assa- lariats	Autò- nomos	Total	Assa- lariats	Autò- nomos	Total	
10 Energia i aigua	-	2	2	-	2	2	0,0
11 Preparació de combustibles	5	-	5	4	-	-4	-13,6
12 Extracció de petroli i gas natural	1	1	2	1	2	3	50,0
13 Refinatge de petroli	-	1	1	-	1	1	0,0
14 Extracció i transformació de m.radioactius	-	-	-	-	-	-	-
15 Energia elèctrica, gas, vapor i aigua cal.	1.646	7	1.653	1.493	8	1.501	-9,2
16 Captació, depuració i distribució d'aigua	759	48	807	785	54	839	3,9
20 Minerals no energètics i indústria química	-	-	-	-	-	-	-
21 Ext. i pre. de minerals metàl·lics	-	-	-	-	-	-	-
22 Producció i prim. transf. de metalls	398	15	413	392	15	407	-1,5
23 Minerals no metàl·lics ni energètics	441	64	505	464	66	530	5,0
24 Indústries minerals no metàl·lics	2.089	507	2.596	2.170	509	2.679	3,2
25 Indústria química	692	73	765	677	72	749	-2,1
30 Indústria transf. metalls mecànics prec.	267	324	591	373	305	678	14,7
31 Fabricació productes metàl·lics	3.277	851	4.128	3.356	874	4.230	2,5
32 Const. de maquinària i equipament mecànic	300	26	326	332	41	373	14,3
33 Const. de màquines d'oficina i ordinadors	36	5	41	34	4	38	-6,6

34 Construcció maquinària i material elèctr.	1.021	326	1.347	1.081	321	1.402	4,1
35 Fabric. material electrònic (no ordin.)	31	20	51	29	23	52	2,6
36 Const. vehic. aut. i les seves peces recanvi	30	19	49	28	19	47	-3,2
37 Const. naval repar. i mantenim vaixells	537	222	759	508	194	702	-7,6
38 Const. d'altre material de transport	81	7	88	59	6	65	-25,6
39 Fabr. inst. de precisió òptica i sim.	98	73	171	89	66	155	-9,3
41 Ind. prod. alimentaris, begudes, tabac	3.335	521	3.856	3.278	491	3.769	-2,2
42 Indústria del sucre	1.307	136	1.443	1.310	131	1.441	-0,1
43 Indústria tèxtil	192	45	237	192	47	239	0,6
44 Indústria del cuir	291	139	430	302	134	436	1,5
45 Ind. calçat, vestit, altres conf. tèxtils	2.846	473	3.319	2.837	437	3.274	-1,4
46 Ind. fusta, suro i mobles de fusta	2.872	1.746	4.618	2.960	1.692	4.652	0,7
47 Ind. paper i fab. articles paper i graf., edició	2.005	469	2.474	2.075	476	2.551	3,1
48 Ind. transformació cautxú i matèries plàstics	101	36	137	104	23	127	-7,3
49 Altres indústries manufactureres	1.170	241	1.411	1.102	236	1.338	-5,2
Total	25.828	6.397	32.225	26.036	6.248	32.284	0,2

Font: *Tresoreria General de la Seguretat Social.*

Un element important que cal tenir en compte a l'hora de desagregar les branques industrials és si aquestes són indústries no manufactures o bé si són indústries manufactureres. En el primer cas, la seva demanda sol dependre del creixement del PIB regional ja que són branques que responen al subministrament d'infraestructures bàsiques, cas de l'energia. En canvi les branques manufactureres poden respondre a diferents demandes del mercat.

Concretament en el cas de Balears convé considerar que l'activitat dels establiments industrials manufactureres se centra principalment en la demanda interior, en particular la de consum que ocupa prop del 51% mentre que la inversió afecta un 25%, i la demanda exterior de béns de consum queda en un 24%. Com a conseqüència, l'obertura del sector industrial regional és relativament baixa. La insularitat i la fragmentació territorial entre les illes impliquen tant una protecció per a determinades activitats que atenen a la demanda local com una rèmora per a altres que atenen a la demanda exterior. La demanda interior de productes de consum el 2001 ha estat estable, amb tendència a la baixa com a conseqüència de la desacceleració de la activitat turística. La variació positiva de la activitat industrial regional es justifica per la demanda interior derivada de la inversió, bàsicament de la construcció, i per l'exportació que en algunes branques s'ha mostrat clarament expansiva. Aquesta composició de la demanda determina una estructura de l'oferta molt sensible al comportament de l'activitat de la construcció.

Per tant, feim la desagregació de les branques del sector industrial tot atenent els criteris anteriors. Així començarem per l'anàlisi de la principal branca no manufacturera, cas de l'energia, per estudiar a continuació el comportament de les principals branques manufactureres.

6.3.1. ENERGIA

A partir del quadre I-63 es pot veure com el creixement del consum energètic fou del 7,25%. Presenten creixements superiors a aquest percentatge el sector de la construcció amb un augment del consum en 5.409 MW/h (12,73%) i el sector serveis amb un augment de 178.666 MW/h (8,40%).

QUADRE I-63.

Consum energètic per branques							
	Mallorca	Menorca	Eivissa-Formentera	Total 2001	Total 2000	Variació	(%)
	MW/he						
Agricultura	49.063	7.059	14.161	70.283	70.361	-78	-0,11
Energia	7.918	648	420	8.986	9.187	-201	-2,19
Indústria més construcció	265.642	35.844	20.015	321.501	306.392	15.109	4,93
Indústria	230.009	30.848	12.737	273.594	263.894	9.700	3,68
Construcció	35.633	4.996	7.278	47.907	42.498	5.409	12,73
Serveis i aigües	1.831.372	184.855	290.081	2.306.308	2.127.642	178.666	8,40
Usos domèstics	1.101.377	150.206	177.691	1.429.274	1.335.185	94.089	7,05
Resta	37.097	-	-	37.097	35.824	1.273	3,55
Total	3.558.111	414.456	522.383	4.494.950	4.190.983	303.967	7,25

Font: GESA.

L'evolució de l'ocupació no ha estat positiva, tal com ja s'ha comentat a l'apartat 6.3., a causa possiblement del canvi de model de l'empresa líder en la branca industrial amb pèrdua d'autonomia per part de la direcció local. Aquesta reducció de l'ocupació no es correspon en absolut amb la variació de l'activitat de la branca, que presenta l'exercici 2001 en termes de facturació una variació positiva de 7,44%, per passar d'una producció de 3.884.591 MW/h l'any 2000 a 4.173.449 l'any 2001, cosa que representa un important increment de la productivitat (vegeu quadre I-64).

QUADRE I-64.

Energia facturada por branques (MWh) total				
ACTIVITAT PRINCIPAL (CNAE 1993)	2000	2001	Variació	(%)
Extrac. de carbons, cons. en centrals elèctr., fabric. de gas (2,3,4,5,6,7,8 i 9)	25.563	24.298	-1.265	-4,9
Agricultura i ramaderia (1)	70.361	70.283	-78	-0,1
Siderúrgia, foneria, metal·lúrgia (10 i 11)	10.150	11.165	1.015	10,0
Ciments, cales i guix (13)	71.751	75.957	4.206	5,9

Maó, teules, vidre, porcellana (12 i 14)	16.823	17.012	189	1,1
Química i petroquímica (15)	9.727	10.163	436	4,5
Màquines, aparells elèctr., construc. naval, cotxes etc. (16,17,18 i 19)	2.061	2.506	445	21,6
Alimentació, begudes i tabac (20)	83.298	84.383	1.085	1,3
Tèxtil, calçat, cuir (21)	12.130	13.696	1.566	12,9
Fusta, mobles, suro (22)	25	52	27	108,0
Paper i cartes, arts gràfiques (23 i 24)	8.761	10.452	1.691	19,3
Transformats cautxús i matèries plàstiques (25)	32.792	32.896	104	0,3
Construcció i obres públiques (26)	42.498	47.907	5.409	12,7
Comerç i serveis (29 i 30)	1.610.404	1.745.226	134.822	8,4
Transports (28)	79.385	84.185	4.800	6,0
Transport ferrocarril (27)	868	922	54	6,2
Administració i serveis públics/Captació i distr. d'aigües (31)	354.616	390.433	35.817	10,1
Enllumenat públic (32)	82.369	85.542	3.173	3,9
Domèstic (33)	1.335.185	1.429.274	94.089	7,0
Revenedor (34)	35.824	37.097	1.273	3,6
Total	3.884.591	4.173.449	288.858	7,4

Font: GESA.

Les branques industrials que justifiquen aquest increment de la facturació per ordre d'importància en el total d'energia facturada són la indústria de ciment amb un increment de 4.206 MW/h (5,9%), paper i arts gràfiques amb 1.691 MW/h (19,3%), calçat amb 1.566 MW/h (12,9%) i alimentació amb 1.085 MW/h (1,3%).

Un aspecte a tenir en compte en l'anàlisi energètica és la dada de puntes de potència elèctrica demandada en el cas de Balears en els seus dos sistemes, Mallorca-Menorca i Eivissa-Formentera. D'aquestes dades destaca el constant increment any rere any de la potència requerida, que se centra al mes d'agost, entre les vuit i les nou de la nit. Aquest increment es produeix amb major vigor en el sistema de Mallorca-Menorca que al d'Eivissa-Formentera. Com a conseqüència d'aquest comportament és obligat mantenir un augment de la producció i importació d'energia elèctrica a taxes similars per no caure en problemes d'abastament com va succeir l'estiu del 2001 (vegeu quadre I-65).

QUADRE I-65.

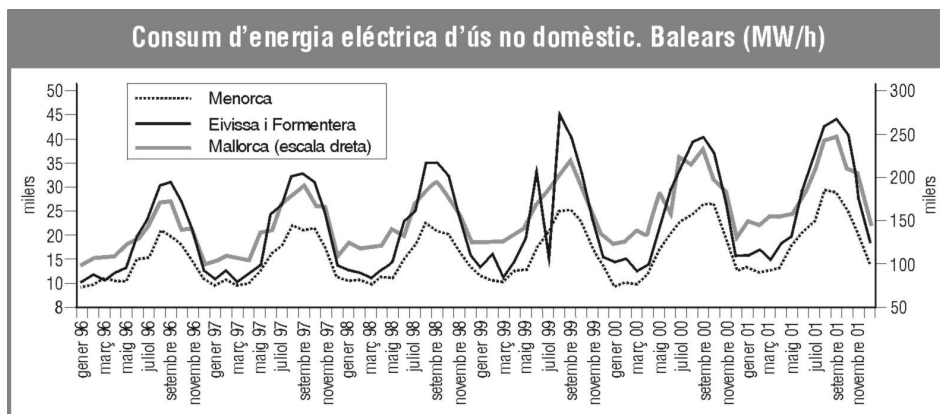
Puntes de potència elèctrica demandada					
	1998	1999	2000	2001	Var.% 01/00
Sistema Mallorca-Menorca					
Potència bruta (MW)	674,4	745,6	784,0	837,2	6,8
Potència neta(MW)	626,5	696,3	738,0	786,8	6,6
Data de la punta	1-st.	25-ag.	25-ag.	29-ag.	
Hora de la punta	8:42 p.m.	9:01 p.m.	9:08 p.m.	8:59 p.m.	
Sistema Eivissa-Formentera					
Potència bruta (MW)	-	125,2	134,0	141,4	5,5
Potència neta(MW)	-	121,8	130,0	137,7	5,9
Data de la punta	-	25-ag.	25-ag.	9-ag.	
Hora de la punta	-	9:07 p.m.	8:58 p.m.	9:38 p.m.	

Font: GESA.

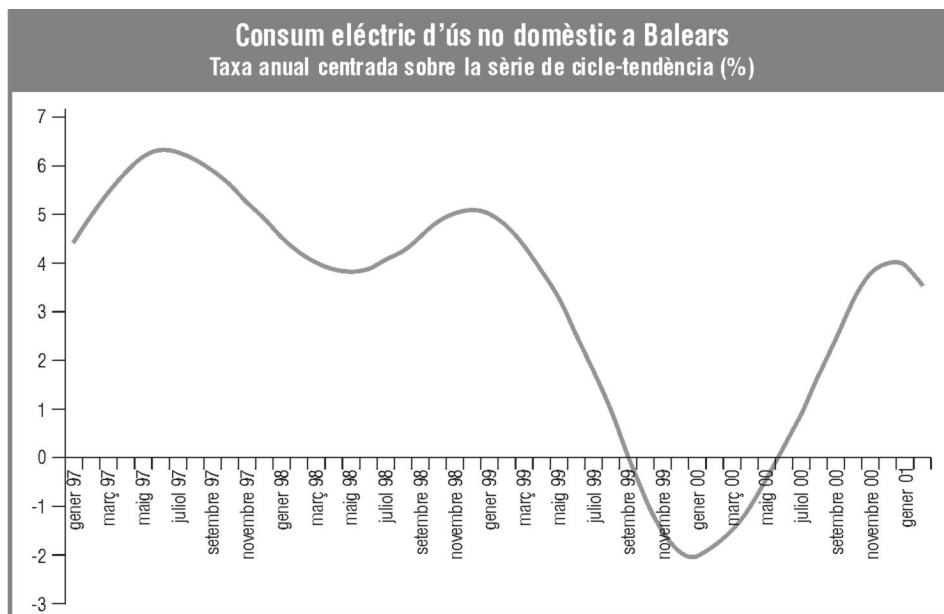
Quant al consum d'energia elèctrica d'ús no domèstic per illes s'aprecia una estacionalitat molt similar a les tres illes, tot i que lleugerament més volàtil en el cas d'Eivissa i Formentera (vegeu gràfic I-19).

En el gràfic I-20 presentam la taxa anual centrada t12-12 del consum elèctric d'ús no domèstic com a aproximació del consum industrial en el qual s'aprecien paral·lelismes importants amb el comportament de les sèries de clima industrial i de la utilització de la capacitat industrial (vegeu apartat 6.4.).

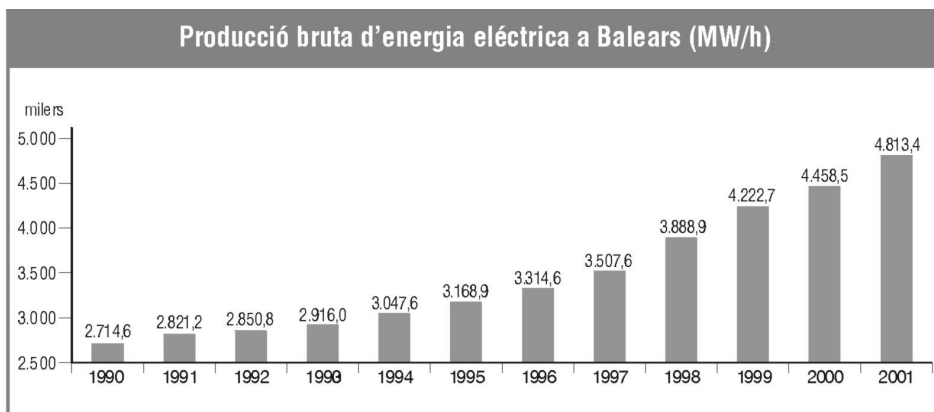
GRÀFIC I-19.

GRÀFIC I-20.

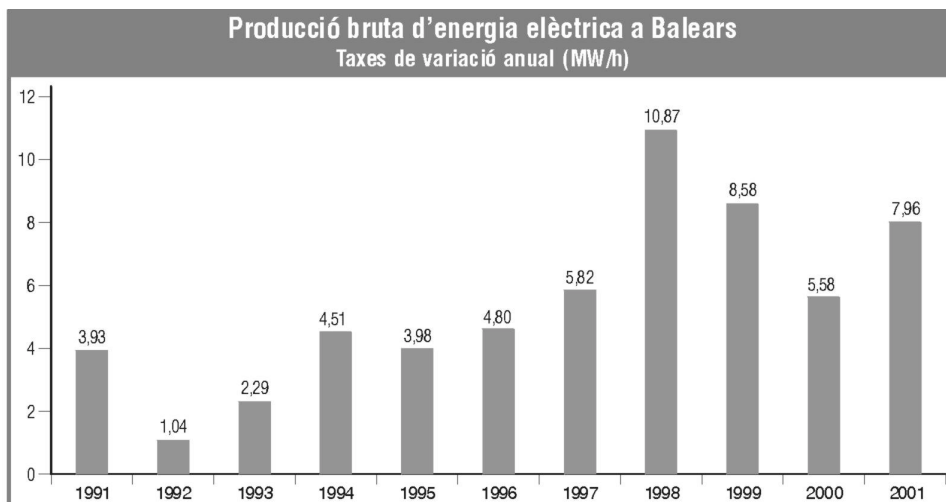

GRÀFIC I-21.

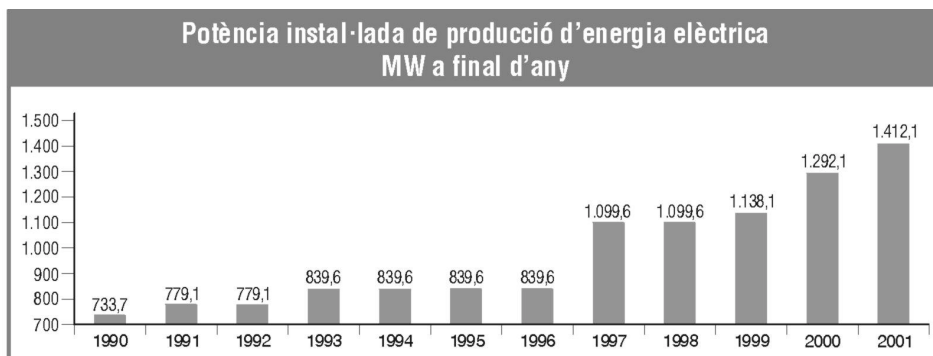
Font: GESA

GRÀFIC I-22.

Font: GESA.

GRÀFIC I-23.

Font: GESA.

Si s'analitza l'oferta, s'ha de tenir en compte que aquest important creixement de la demanda d'energia elèctrica s'ha de suplir amb un augment important de la producció, com es reflecteix en els gràfics I-21 i I-22.

En ambdós gràfics s'observa l'important increment de la producció bruta d'energia elèctrica durant el darrer quinquenni amb una taxa mitjana anual superior al 7,5%.

Aquest important creixement de la producció bruta de les Illes se sustenta en un creixement significatiu de la potència instal·lada (vegeu gràfic I-23).

6.3.2. INDÚSTRIES LLIGADES AL SECTOR DE LA CONSTRUCCIÓ

La variació registrada en l'ocupació es correspon bàsicament amb l'activitat de les empreses que atenen la demanda derivada del sector de la construcció i s'observa a les branques de materials de construcció, minerals no metàl·lics i indústries metal·lúrgiques les variacions positives més significatives, que representaren en conjunt una variació mitjana anual de l'ordre de 400 llocs de feina (vegeu quadre I-62).

La indústria del ciment és la principal branca lligada al sector de la construcció. La seva evolució l'any 2001 mostra signes d'esgotament (vegeu apartat 7.2.1.).

Quant a la resta de branques industrials lligades al sector de la construcció, tenim que a Balears durant el 2001 es registraren 103 canteres de les quals 78 es localitzaren a Mallorca, 18 a Menorca i 7 a Eivissa i Formentera. Les més nombroses són les de calcari i les de marès, 45 i 37 respectivament. Pel que fa a la producció, la principal és la de calcari amb 2.198.919 metres cúbics extrets durant el 2001, dels quals, 1.496.285 s'extragueren de Mallorca, 232.466 de Menorca i 470.168 d'Eivissa i Formentera (vegeu quadres I-66 i I-67).

QUADRE I-66.

Extracció de minerals no metàl·lics. Nombre de pedreres

	Calcari	Marès	Arena	Argila	Silicat	Margues	Guix	Total
Mallorca	33	31	2	7	1	2	2	78
Menorca	9	6	3					18
Eivissa i Formentera	3		3	1				7
Total	45	37	8	8	1	2	2	103

Font: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Economia, Comerç i Indústria, DG d'Indústria.

QUADRE I-67.

Extracció de minerals no metàl·lics (milers m³)

	Calcari	Marès	Arena	Argila	Silicat	Margues	Guix	Total
Mallorca	1.496,3	165,9	5,2	13,0	1,4	373,8	27,8	2.083,3
Menorca	232,5	7,6	36,1					276,1
Eivissa i Formentera	470,2		8,1	27,0				505,3
Total	2.198,9	173,4	49,4	40,0	1,4	373,8	27,8	2.864,7

Font: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Economia, Comerç i Indústria, DG d'Indústria.

En termes generals es produeix una disminució de les quantitats de minerals no metàl·lics extrets durant el 2001 respecte del 2000, en destaquen el -12,91% de calcari a Balears que representa 283.880 metres cúbics menys. A Mallorca, en termes agregats, s'han extret 1.145.320 metres cúbics de minerals no metàl·lics menys que el 2000. Mentre que a Menorca se n'han tret 17.880 més i a Eivissa i Formentera han estat 264.490 més. Tot això genera un resultat negatiu de 862.950 metres cúbics menys que els extrets durant el 2000 (vegeu quadre I-68).

QUADRE I-68.

Extracció de minerals no metàl·lics. Producció per illes. 1998-2001

	Mallorca		Menorca		Eivissa i Formentera		Balears	
	milers	dif.	milers	dif.	milers	dif.	milers	dif.
	m ³		m ³		m ³		m ³	
1998	2.629,19		226,51		248,88		3.104,58	
1999	3.057,63	428,44	232,91	6,40	227,40	-21,48	3.517,94	413,36
2000	3.228,69	171,06	258,24	25,33	240,78	13,38	3.727,71	209,77
2001	2.083,37	-1.145,32	276,12	17,88	505,27	264,49	2.864,76	-862,95

Font: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Economia, Comerç i Indústria, DG d'Indústria.

6.3.3. INDÚSTRIES LLIGADES A L'EXPORTACIÓ

De l'anàlisi dels volums d'exportació registrats a Balears i un cop reelaborades les xifres per evitar la distorsió d'exportacions no atribuïbles a l'activitat industrial regional (vehicles de lloguer, aeronaus i els seus elements, combustibles, etc.) es resol un comportament expansiu de la demanda exterior. El volum registrat en l'exercici es xifra en 292.916 milers d'euros, cosa que suposa una variació neta de 53.361 milers d'euros respecte de l'exercici anterior i una variació relativa positiva del 22,27%. La branca més expansiva és la indústria del calçat amb una variació de 36.030 milers d'euros que suposa un avanç de prop del 30% respecte de les exportacions del 2000, això implica, en termes absoluts que la branca ha assolit un volum de 156.431 milers d'euros, tot superant el 50% del total de les exportacions manufactureres atribuïbles al sector industrial regional el 2001. Això no obstant, s'ha de complementar aquesta informació amb el volum d'importacions registrat, 63.094 milers d'euros, que representen el 40% de l'exportació i que pot ser indicatiu que una part de l'exportació no sigui producció regional. Pel que fa referència a l'activitat exportadora bijutera, presenta també un comportament expansiu amb un creixement de les exportacions superior al 26% (vegeu quadre I-69).

6.3.4. INDÚSTRIES LLIGADES A LA DEMANDA INTERIOR DE CONSUM

Segons el Registre d'Indústries Primàries de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, l'any 2001 hi havia a les Illes Balears 1.038 indústries directament relacionades amb les activitats primàries (vegeu quadre I-70).

QUADRE I-69.

Exportacions i importacions del sector industrial a Balears (milers d'euros)

	Exportacions		Imports		Saldo		Var. 01/00	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	Expor.	Impor.
Extracció i aglomeració d'antracita, hulla, lignit i torba	42.498	59.037		-42.498		-59.037		- 38,92
Extracció de minerals no metàl·lics ni energètics	1.004	793	1.064	1.298	-60	-505	-21,02	21,99
Indústries de productes alimentaris i begudes	22.808	19.545	68.726	72.019	-45.918	-52.474	-14,31	4,79
Indústries tèxtils	2.819	2.500	10.746	12.934	-7.927	-10.434	-11,32	20,36
Indústries de la confecció i de la pelleteria	4.171	4.231	17.976	29.858	-13.805	-25.627	1,44	66,10
Preparació, adobament i acabament de cuir, fabricació d'articles marroquineria	120.401	156.431	66.983	63.094	53.418	93.337	29,93	-5,81
Indústria de la fusta i del suro: cistelleria, esparteria	391	331	34.967	29.161	-34.576	-28.830	-15,35	-16,60
Indústria del paper	571	781	6.990	7.993	-6.419	-7.212	36,78	14,35
Edició, arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	667	889	6.840	6.827	-6.173	-5.938	33,28	-0,19
Coqueries, refinament del petroli i tractament combustibles nuclears	115.112	77.278	23.830	18.842	91.282	58.436	-32,87	-20,93
Indústries químiques	18.685	26.613	18.169	22.153	516	4.460	42,43	21,93
Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques	2.548	2.578	9.400	6.894	-6.852	-4.316	1,18	-26,66
Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	3.263	3.197	11.503	12.381	-8.240	-9.184	-2,02	7,63
Metal·lúrgia	78	186	7.669	5.097	-7.591	-4.911	138,46	-33,54
Fabricació de productes metàl·lics (excepte maquinària i equip)	11.443	12.357	7.801	11.077	3.642	1.280	7,99	41,99
Indústria de la construcció de maquinària i equips mecànics	21.594	27.382	62.361	36.596	-40.767	-9.214	26,80	-41,32
Fabricació de màquines d'oficina i equips informàtics	264	126	1.262	505	-998	-379	-52,27	-59,98
Fabricació de maquinària i materials elèctrics	3.065	4.556	5.223	15.801	-2.158	-11.245	48,65	202,53
Fabricació de materials electrònics; aparells de ràdio, TV i comunicació	19.605	6.353	5.848	43.742	13.757	-37.389	-67,60	647,98
Fabricació d'instruments medicoquirúrgics de precisió, òptica i rellotgeria	2.542	2.741	10.037	10.277	-7.495	-7.536	7,83	2,39
Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	76.082	115.749	7.999	6.653	68.083	109.096	52,14	-16,83
Fabricació d'altres materials de transports (*)	591.029	658.896	1.281.682	1.092.496	-690.653	-433.600	11,48	-14,76
Fabricació de mobles; altres indústries manufactureres	25.777	29.420	31.168	32.473	-5.391	-3.053	14,13	4,19
Total indústries	1.043.919	1.152.933	1.698.244	1.538.171	-654.325	-385.238	10,44	-9,43

(*) Inclou el moviment de motors d'aviació per part de les companyies aèries que operen a l'aeroport de Palma.

Font: Agència Estatal d'Administració Tributària. Dades elaborades per la Direcció General d'Economia a través de l'Institut Balear d'Estadística.

QUADRE I-70.

Activitat agroindustrial per illes. 2001

ACTIVITAT	BALEARS	MALLORCA	MENORCA	PITIÜSES
Salsitxeria	305	209	68	28
Elaboració de productes carnis	99	98	1	0
Adobatge de productes carnis	1	0	1	0
Escorxadors	42	33	5	4
Budelleries	5	5	0	0
Sala d'especejament	20	17	0	3
Embotits	28	7	14	7
Xarcuteria	10	5	5	0
Conservació i refrigeració de productes carnis	4	3	0	1
Conservació i congelació de productes carnis	6	4	1	1
TOTAL INDÚSTRIA CÀRNIA	520	381	95	44
Higienització làctia	2	2	0	0
Elaboració de lactis i derivats	30	13	13	4
Envasat de llet	2	0	2	0
Emmagatzematge lacti	2	1	0	1
TOTAL INDÚSTRIA LÀCTIA	36	16	15	5
Classificació d'ous	23	18	4	1
Mel	11	8	3	0
TOTAL ALTRES INDÚSTRIES RAMADERES	34	26	7	1
	0			
Serradores	41	36	3	2
Trossejat de llenya	20	12	3	5
TOTAL INDÚSTRIA FORESTAL	61	48	6	7
Elaboració de vi	83	76	1	6
Embotellament de vi	22	15	5	2
Elaboració i embotellament de vinagre	4	4	0	0
TOTAL INDÚSTRIA VITIVINÍCOLA	109	95	6	8
Trencament d'ametles	35	35	0	0
Envasat d'ametles i garroves	1	1	0	0
Trocejat de garroves	28	27	0	1
Elaboració de goma de garroví	1	1	0	0
Elaboració i envasat d'oli d'oliva	26	25	0	1
Adobatge d'olives	1	1	0	0
Envasat de fruits secs	3	3	0	0
Assecament d'albercocs	1	1	0	0
TOTAL ALTRES INDÚSTRIES DE CULTIUS DE SECÀ	96	94	0	2

Bollit de marisc	4	4	0	0
Manipulació de peix	4	3	0	1
Magatzems frigorífics per a peix	3	3	0	0
Fumats de peix	4	4	0	0
TOTAL INDÚSTRIA PESQUERA	15	14	0	1
Centrals i manipulació hortofrutícoles	74	57	4	13
Conserves vegetals	1	0	1	0
Forns de panificació	35	29	2	4
Elaboració de pinsos composts	12	11	1	0
Deshidratació d'alfals	1	1	0	0
Elaboració de cervesa	1	1	0	0
Elaboració de pebre per a pebrebò	4	4	0	0
Cambra frigorífica rural	3	3	0	0
Classificació de llavors	2	2	0	0
Adobats i confitats	1	0	0	1
Manipulació de flor tallada	1	1	0	0
Processat d'arròs	1	1	0	0
Pastes alimentàries	1	0	0	1
Emmagatzematge frigorífic per productes agraris	10	6	3	1
Emmagatzematge de pinsos	1	0	1	0
Sucs naturals	3	2	0	1
Destil·lació de vegetals	1	0	1	0
Licors	1	1	0	0
Farineres	1	1	0	0
Molturació de pinsos	5	4	0	1
Elaboració de begudes gasoses	2	2	0	0
Torrefacció de cafè	1	1	0	0
Elaboració de gelats	2	2	0	0
Elaboració de xocolata	1	0	1	0
Elaboració de torrons	2	1	1	0
TOTAL ALTRES INDÚSTRIES	167	130	15	22
TOTAL INDÚSTRIES PRIMÀRIES	1038	804	144	90

Font: Registre d'Indústries Primàries Conselleria d'Agricultura i Pesca.

Del conjunt, destaca la gran importància de les activitats industrials relacionades amb la ramaderia (56,8% del total) especialment les càrnies, tot i que també s'ha de destacar la notable importància de les activitats industrials relacionades amb la viticultura (10,5% del total), els cultius de secà (9,2%), la hortofruticultura (7%) i les forests (5,9%). Durant l'any 2001 sols 2 indústries es donaren de baixa del Registre, mentre que hi hagué 12 sol·licituds d'instal·lació de noves indústries i 5 sol·licituds d'ampliació, fet que demostra la creixent industrialització de la producció primària balear. Territorialment, 804 indústries primàries eren localitzades a Mallorca (77,4%), 145 a Menorca (14%) i 90 a les Pitiüses (8,6%). Mallorca defineix la tendència que és pròpia de les

Balears amb un 47% de les indústries primàries dedicades al subsector carni, un 12% dedicades a la viticultura i altre tant a la resta de cultius de secà; mentre que a Menorca proporcionalment té un major pes la indústria làctia (amb 15 indústries, el 41% de les indústries làcties i dels seus succedanis de les Balears), tot i que també les càrnies són amb diferència les indústries majoritàries en nombre (65%). A les Pitiüses les indústries majoritàries altra vegada són les càrnies (49%), emperò tenen gran importància relativa respecte de la mitjana balear les hortofructícoles (13,3%) i les forestals (7,7%).

Cal destacar l'indubtable pes socioeconòmic de les indústries alimentàries de les Balears respecte del conjunt del sector industrial illenc (vegeu quadre I-71).

Així, la indústria alimentària balear representà l'any 2000 el 19% de l'ocupació, el 23% de les vendes de producció, el 26% del consum de matèries primeres i el 12% de les inversions en béns materials, de tota la indústria illenca. En l'anàlisi subsectorial de les dades, destaca novament l'elevat pes que les indústries ramaderes (càrnia, làctia i d'alimentació animal) tenen per al conjunt de la indústria alimentària balear: 30,1% de l'ocupació industrial alimentària, 40,3% de les vendes, 42,9% del consum de matèries primeres i 58,3% de les inversions en béns materials. Una altra activitat industrial que destaca de la resta és la de la panificació i elaboració de galetes, amb el 45% de l'ocupació industrial alimentària, el 22,8% de les vendes de producció, el 12% del consum de matèries primeres i el 14,5% de les inversions en béns materials.

L'any 2000 la indústria primària (alimentació, begudes i tabac i fusta i suro) representà aproximadament el 30% del volum de negoci i dels ingressos d'explotació del total de la indústria balear (vegeu quadre I-72).

Si considerem uns ingressos d'explotació de 105.439,1 milions de pessetes i uns costos d'explotació de 95.598,9 milions de pessetes en indústria alimentària, de begudes i tabac, el resultat d'explotació o benefici brut fou de 9.840,2 milions de pessetes (un 9,3% dels ingressos d'explotació); mentre que a la indústria de fusta i suro els ingressos d'explotació foren de 19.078,5 milions de pessetes i els costos d'explotació de 16.870,2 milions de pessetes, la qual cosa significa un resultat d'explotació de 2.208,3 milions de pessetes (11,6% dels ingressos d'explotació). El subsector de l'alimentació, begudes i tabac experimentà un creixement situat prop del 8% (6 punts per davall de la mitjana industrial balear) respecte de l'any anterior, mentre que el sector de la fusta i el suro va experimentar una recessió de prop del -0,3%.

La distribució alimentària es fa a les Balears mitjançant prop de 14.000 establiments de restauració i d'hoteleria, 5.850 botigues d'alimentació, devers 170 supermercats, 16 mercats municipals, 15 hipermercats i gairebé 600 llicències de mercaders ambulants. El fort component urbà i turístic del territori balear explica l'elevat nombre de supermercats i hipermercats, que situa les Balears al novè lloc de l'Estat. La despesa mitjana en begudes i alimentació representà el 2001 poc menys d'una cinquena part sobre la despesa familiar insular.

QUADRE I-71.

Participació de les indústries alimentàries en el total de la indústria balear

PERSONES	VENDES DE OCUPADES		CONSUM DE PRODUCCIÓ		INVERSIONS MATÈRIES PRIMERES		EN ACTIUS MATERIALS	
	Persones	% sobre total	Milions de ptes	% sobre total	Milions de ptes	% sobre total	Milions de ptes	% sobre total
Indústria càrnia	696	13,7	10913	11,7	7087	14,8	1454	32,6
Indústries de peix	*	*	*	*	*	*	*	*
Conserves vegetals	*	*	*	*	*	*	*	*
Indústries làcties	741	14,6	20516	22,1	8562	17,9	1124	25,2
Molturació de cereals	62	1,2	2588	2,8	1821	3,8	-28	-0,63
Alimentació animal	93	1,8	6027	6,5	4889	10,2	22	0,5
Panificació i galetes	2263	44,68	21043	22,6	6018	12,6	647	14,5
Cacau-xocolata	68	1,34	729	0,8	331	0,7	9	0,2
Altres productes	252	4,98	3596		2253	0,7	75	1,7
Altres begudes alcohòliques	154	3,04	3776		2314		142	3,2
Vins	*	*	*	*	*	*	*	*
Cervesa	*	*	*	*	*	*	*	*
Aigua i begudes no alcohòliques	539	10,64	21649		13439	28,1	847	19
TOTAL INDÚSTRIA ALIMENTÀRIA	5065	100	92913	100	47740	100	4463	100
TOTAL INDÚSTRIA BALEAR	26831		408484		183615		36622	

* Secret estadístic per ser dades referides a menys de 5 empreses

Font: MAPA.

QUADRE I-72.

Participació de la indústria alimentària en els ingressos d'exploració del total industrial balear						
1999	Volum de negoci	Ingressos d'exploració	Variació d'existències	Total consums	Despeses de personal	Costs d'exploració
Total indústria	409438,01	416431,879	261,226	204455,616	82718,966	361347,298
Alimentació, begudes i tabac	103663,969	105439,141	-428,777	60536,218	17059,889	95598,907
Fusta i suro	19039,716	19078,484	15,807	10888,3	4203,077	16870,209
2000	Volum de negoci	Ingressos d'exploració	Variació d'existències	Total consums	Despeses de personal	Costs d'exploració
Total indústria	469284,8912	475251,6595	-38,767938	261832,497	83103,98349	429336,2781
Alimentació, begudes i tabac	112469,4486	114223,8226	-54,740994	68448,70461	15811,66158	104103,5606
Fusta i suro	18970,66618	19029,06766	-8,152914	10662,68042	5335,99902	17904,96385
Var 1999-2000 (%)	Volum de negoci	Ingressos d'exploració	Variació d'existències	Total consums	Despeses de personal	Costs d'exploració
Total indústria	14,62	14,12	-114,84	28,06	0,47	18,82
Alimentació, begudes i tabac	8,49	8,33	-87,23	13,07	-7,32	8,90
Fusta i suro	-0,36	-0,26	-151,58	-2,07	26,95	6,13

Font: *Elaboració pròpia.*

El quadre I-73 mostra el consum anual per habitant de productes alimentaris. Destaquen per sobre de la resta, els consums de fruites i hortalisses fresques (170 kg a l'any), llet i derivats (117 kg) i productes panificables i de pastisseria (62 kg). També s'ha de remarcar l'elevat consum relatiu d'arròs, pastes i llegums secs (17 kg), vins (19,3 l), altres begudes alcohòliques (1,5 l) i begudes no alcohòliques (144,3 l) en els quals Balears se situa a la primera posició entre les comunitats estatals; i en plats preparats (8,5 kg), a la segona posició. La darrera columna del quadre I-73 mostra com la producció del sector agrari balear sobrepassa el mercat potencial de residents en el consum de fruites i hortalisses fresques (168% del consum residencial) i ous (102,4%), però en canvi és deficitària en la resta de productes.

QUADRE I-73.

Quota de mercat potencial del sector agrari balear

PRODUCTES	Consum per càpita anual*	Consum total **	Producció balear**	Quota de mercat de potencial de residents (Prod./consum)
Ous	148,56	130528,827	133656	102,4%
Carn i transformats carnis	47,36	41611,775	15809,183	38,0%
Productes pesquers i aquícoles	19,14	16816,921	4104,221	24,4%
Llet i derivats	117,44	103185,955	91149	88,3%
Panificació i productes de pastisseria	61,88	54369,439	-	
Cacaus i xocolates	2,94	2583,163	-	
Cafè i infusions	2,02	1774,827	-	
Arròs, pastes i llegums seques	17,04	14971,804	-	
Sucre i mel	7,24	6361,259	105,5	1,7%
Olis	14,92	13109,115	74	0,6%
Fruites i hortalisses fresques	169,66	149067,857	250444	168,0%
Fruites i hortalisses transformades	16,32	14339,193	-	
Plats preparats	8,52	7485,902	-	
Vins	19,26	16922,356	3712,2	21,9%
Cervesa	10,3	9049,858	-	
Altres begudes alcohòliques	1,48	1300,368	-	
Begudes no alcohòliques	144,26	126750,731	-	

*kgs, litres i unitats.

**t, milers de litres i milers d'unitats

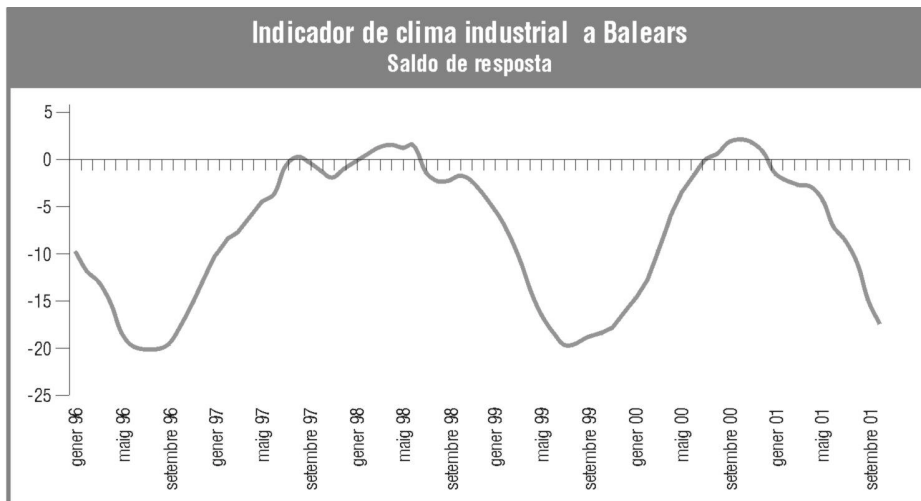
Font: MAPA i Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

6.4. EXPECTATIVES I INVERSIÓ

Sembla important fer notar que els indicadors mostren una situació relativament estable per al conjunt de l'exercici, però a la vegada un deteriorament progressiu de les expectatives d'activitat a curt termini. Fins i tot les branques amb comportaments més expansius el 2001 albiraren més incertesa per la debilitat de la demanda a mesura que avançava l'exercici. Un exponent d'aquest clima es pot veure reflectit en l'evolució de l'indicador de clima industrial que es calcula com la mitjana aritmètica dels indicadors

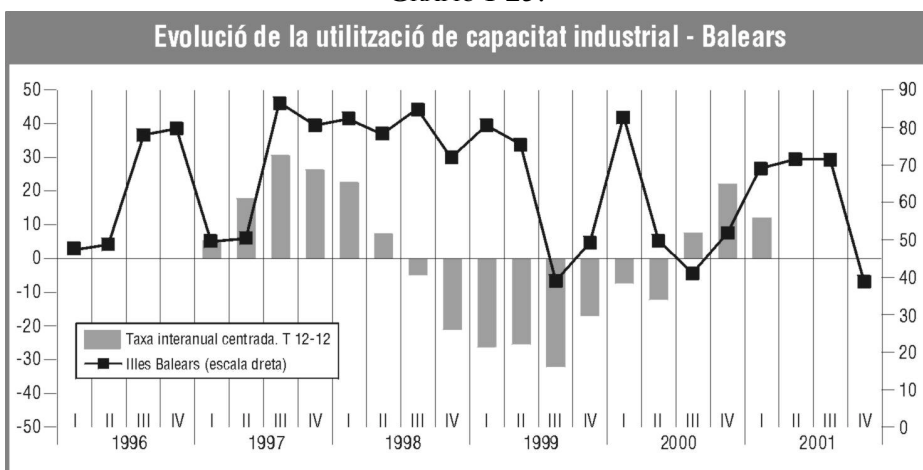
d'opinió empresarials sobre la cartera de comandes, les existències de productes acabats (canviat de signe) i la tendència de la producció corregida de variacions estacionals. Les magnituds que es presenten corresponen al saldo de les respostes. Tot entenent el caràcter subjectiu d'aquest indicador s'observa la seva pendent negativa, conseqüència del deteriorament de les expectatives per part dels empresaris del sector industrial (vegeu gràfic I-24).

GRÀFIC I-24.

Font: *Ministeri de Ciència i Tecnologia. Enquesta d'opinions empresarials.*

GRÀFIC I-25.

Font: *Enquesta d'opinions empresarials. Ministeri de Ciència i Tecnologia.*
Elaboració: *Institut Balear d'Economia i elaboració pròpia.*

El gràfic I-25 mostra l'evolució de la utilització de la capacitat industrial a les Illes Balears. Aquesta sèrie recull la diferència entre els percentatges que consideren que la capacitat productiva instal·lada és excessiva i aquells que consideren que és insuficient, tant en sèrie original com la taxa interanual t12-12 centrada. Són dades a destacar que la indústria s'ha mantengut en un interval 86-40 i que mostra des del tercer trimestre del 2001 una desacceleració. D'altra banda, la gràfica de taxes centrades ens mostra un cicle de tres anys de duració (III 1997- IV 2000), i reflecteix el canvi de tendència a partir de I 2001.

La inversió industrial a Balears ha presentat un vigorós comportament durant els últims anys que obté com a colofó un creixement d'un 145% el 2001 respecte del 2000, i ha passat de 747,5 milions d'euros en l'exercici anterior a 1.833,5 milions d'euros el 2001, encara que cal ressenyar que aquests resultats han estat possibles en bona part pel comportament de les branques lligades directament o indirectament a sector de la construcció (vegeu quadre I-74).

QUADRE I-74.

Inversió. Lloc de treball i potència elèctrica de les noves indústries

	Total inversió en euros	Potència elèctrica en kW.	Personal
Mallorca	1.724.270.861	183.225	6.471
Menorca	92.062.622	68.324	542
Eivissa	17.056.393	3.656	439
Formentera	60.717	124	20
Total 2001	1.833.450.593	255.329	7.472
Total 2000	747.524.292	68.692	7.241

Font: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Economia, Comerç i Indústria, DG d'Indústria.

Si comparem aquest creixement de la inversió amb els gràfics I-24 i I-25 observem la següent cadena seqüencial: podem estimar que l'existència d'expectatives reals positives per part dels empresaris fan augmentar el nivell d'inversions, però aquestes decisions estan preses segons situacions econòmiques anteriors al moment efectiu de la inversió, això pot provocar tal i com s'observa en la segona meitat del 2001, un excés de capacitat promogut per un augment de la inversió realitzat prèviament i que no ha estat acompanyat per un augment de la demanda, la qual cosa ha provocat una caiguda de la utilització de la capacitat industrial. D'altra banda, aquesta línia argumental és la justificat de l'existència del cicle econòmic i de la imperfecció del mercat a l'hora de generar "falses" expectatives autosostengudes al llarg del temps.

D'acord amb allò presentat, el model industrial de Balears, fonamentalment vinculat a la demanda interna, mostra debilitats estructurals, per dimensió, capitalització, especialització i entorn de competència que han dificultat la seva consolidació i autonomia. Una millora de la tendència sembla exigir un canvi de model i per això sembla inexcusable una decidida política industrial.